

אם תוצע לו ההצעה בכנות, בגלוי, על יתרונותיה ומוגבלותיה, בלי נסיון להערים ולהתחכם — תהיה התשובה — כן רבתי. ותשובה זו תתאשר, בלי כל ספק, במישאל-עם חופשי, למרות תעמולה אויבת מעבר לגבול.

במישאל-עם חופשי, שעתוני העולם יוכלו לעמוד על חופשותיהם. כי עם זה מייחל לביטוי יישותו העצמאית. ולא נותרו לו הרבה אשליה אחרי מה שקרה, פעם בתש"ח ופעם בתשכ"ז.

ואם יוסרו מחר המחיצות, בנייהם זה יוכלו לשוטט בארץ, לראות ולהתרשם — תיווצר מציאות נפשית שתהפוך את ההכרעה החיובית לזודאית.

★ ★ ★

האם ירצו בכך הישראלים?

זוהי השאלה הגדולה.

הצעה זו אינה נעדרת סיכונים. כמו כל תוכנית הנוגעת לבני-אדם חיים, לעמים חיים — יש למלא אותה בתוכן חי, ותוכן זה הוא שיקבע.

טבעי הוא לכל ציבור לחשוש מפני החדש, הבלתי-מוגסה, ולהעדיף את הישן והבדוק, אפילו הוכח כרע. "השד שאני מכיר טוב מן השד שאיני מכיר".

הערבים בעיר היהודית
היו מלאים סקרנות ומבוססים לנוכח העיר מחוץ לחומות, בה קיימים רמ"ז זורים, ודוכני-פיס. חוסר-מתיחות שלט בכל, ולעתים קרובות הוחלפו שאלות ותשובות.

היהודים בעיר הערבית
הביקורים הראשונים בעיר-העתיקה יצרו תנועת קניות, בה הורקו חנוי יות, לא תמיד תוך הבחנה יתירה, שלא כדוגמת הילד שרכש מחצלת בזיל-הזול.

אולם אם יבין העם הזה כי זוהי הדרך היחידה לשמור על אחרות הארץ,

וכי כל שאר ההצעות המנסרות בחלל הן מיקסמיי-שווא ותעתועים ודבריי-מורמה,

וכי האלטרנטיבה היחידה היא להחזיר את כל השטחים האלה לשליטתם הזרים מאתמול, שיוכלו להפכם שוב לבסיסים נגדנו —

כי אז תהיה גם הכרעתו שלנו חיובית.

אם תיפולנה במהרה המחיצות,

ובני ישראל יעמדו משתאים מול יפי השומרון והר-חברון,

וייפגשו עם בני העם השני ויראו שאינם מפלצות, אלא בני-אדם רגילים לגמרי,

האם אז יקום מישהו זירחיב עוז בנפשו להציע כי נוריד שוב את מסך-הברזל לאורכה של הארץ, אפילו תמורת הסדר עם חוסיון?

תראה, פה גרתי!
אב ערבי מראה לבנו, שנולד בין החור מות, את המקום בו התגורר עד לפני 19 שנים. גם לאב השמרני וגם לבן בחולצת מחנה-הקיץ שלו, היה זה עולם חדש ומעניין.

היא לא תוכל להתערב בעניינים הפנימיים של ישראל, כמו ענייני העליה. כל זה ייאמר בפירוש, בגלוי. ללא רמאות.

אבל ייאמר באותו גלוי, בכנות גמורה, כי ישראל לא תפריע לצביונה הערבי של מדינה זו, ולא תתערב בענייניה, ולא תשתלט עליה בעקיפין, ולא תתנהג כלפיה כאחות גדולה ושעבדנית.

זהו הצד השני של המטבע.

ואם זה יהיה גלוי, ותואם את המציאות, זה יהווה מיסגרת שתתמלא בהדרגה בתוכן של אמון הדדי, של התקשרות עמוקה יותר, של אהבה משותפת לארץ האחת.

★ ★ ★

זוהי המיפגרת המעשית היחידה המאפשרת שמירה על אחרות הארץ.

יהיה גבול בין שתי המדינות, שני חלקי הפדרציה — אך לא יהיה זה גבול של חומה, של תיל. אפשר יהיה לנוע באופן חופשי בכל רחבי הארץ — כמו בקנדה, כמו ביוגוסלביה, כמו בשווייץ.

כל צד יתגאה במדינתו הנפרדת, בחוקיו ובמוסדותיו — אך שניהם יתגאו בארצם השלמה.

★ ★ ★

האם ירצו בכך ערביי פלסטין?

התשובה הכנה היא זו: אין הם יודעים עדיין.

למחרת התבוסה הגדולה הם שמעו הרבה הצעות בחציפה, ואין פלא שהם מבולבלים. אך מי שמכיר את ההיסטוריה הקרובה של העם המוכה הזה, לא יכול להיות לו כל ספק לגבי ההכרעה: